

Издава Недељом. Цијена: За ЦРНА ГОРУ и АУСТРО УГАРИЈУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 7 е. на четири године 1 е. и 50 денарија. За остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на подине 10 франка, на четири године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплатити може се у сваком поштомском поштомском одјелу у Црној Гори, а може и у царском поштомском одјелу у Котору. Довољна плата се уредити у Ружички се одређује.

За оштећена може се одредити накнада. За остале вешће и на дуже вријеме може.

ЦЕТИЊЕ, 3. Септембра.

Читамо у странијем листовима, да је руски заступник у Цериграду г. Новиков, одмах иза свога повратка на то мјесто, потражио од порте да се што прије уреди и утврди источна граница Црне Горе.

Не знамо, је ли истина то што понављају; али апсолутно да је већ више него крајње вријеме, да се и Црна Гора са источне стране своје према одредбама берлинскога конгреса и према дошним одлукама великих сила сигурним и поузданим изотом оградити, те да не стоји са те стране, на своју велику штету а баш не на дику великих сила, као једина у Јевропи разграбена држава.

Да је више него крајње вријеме томе, свијеточи та околност, што ће ево већ да мину три године од конгреса берлинскога, а по одредбама његовим још мало се ово питање ријешити послије неколико мјесеца. Скоро је све већ изведено што је берлински конгрес одредио и наредио, а парочито питања земљишних ограничења сада су већ ријешена са свијем, по лето већ и сама Грчка данас знаде гдје јој је нова граница.

Једина Црна Гора остала је без својих утврђених, осигураних граница, и то баш са оне стране, од Мокре Горе до Скадарскога Блати, гдје би и њој и Јевропи, према постојећим општинским околностима, требало више него и да се зна шта је чије и докле чија власт допире.

Како рекосмо, ово не може служити на дику Јевропи нити се даде извршити изговорима забавним. Јевропа је данас у стању, да својим одлукама прибави уважења на сваком крају свијета, а да не би била мадра учинити да се њена послуша и уважи на странијем косама Проклетије и Шакленог Врха! Порти може у рачун ићи, да сваки пут истура на срједу непогодност и неукротивост арбанашких племена, по Јевропи вазало би да зна да са тим особинама арбанашким не стоји баш тако страшно, и да је то само прости један маријет којим се порта ијешто служи. А баш и да стоји све тако, мислимо да арбанашки људи не може имати толику снагу да се без казни и за дуго може опирати једнодушној вољи Јевропе.

Но нас се више тиче наша рођена штета него дику и углед Јевропе, и за то ћемо се обрнути оној страни овога питања, која је искључиво окрета нашим сопственим интересима.

Да Црна Гора три велику штету са тога, што јој источна страна стоји отворена без граница, то тек ваљда није пуно доказивати. Штета је та и морална и материјална. Прије свега пати од тога наш државни ауторитет, јер на тој страни народ с оне стране на читавом пасу од Мокре Планине до Скадарскога Блата узима тако рећи право екстериторијалитета, јер не зна коме припада: да ли Црној Гори или Туркој, и управо не припада ни једној ни другој. У таквом положају разумије се, да се не може развити стање правично и уређено, и што се на тим странама, гдје нити ко заповиједа нити ко слуша, не појављују већ сада немир од већег замјашаја, за то се има благодарити једино обавривости и умјерености наше владе, која пазећи на добар реду границама наше државе не допушта да се с оне стране овамо утискују елементи перада, а у случајима сукоба радије подноси одговорну штету него да би дава

маха замеску таковијех запљета, ма којих би се врло гласно могли изјавити догађаји са далеко замашнијем пошљедицама.

Но за дуго не може се ово подносити, јер штета је не само морална него и материјална, и њу доживљава сјећа не само цијела држава него и поједини људи у њој.

Наше господарство над Зетом плузорно је, докле год се не одреди стална утврђена граница наша на истоку, и докле год се та граница тако не постане, да буду осигурани свијетски наши интереси у Зети од свијех могућих нартаја с арбанашке стране.

Ми имамо лијеп економски положај у Зети. Подгорица је као стубина да буде средине тога полупростора, у којем ће се премоном људи развити трговина, индустрија и занати, које ће као народно-економско срце и привлачити к себи материјал за живот и издавати га онет на све стране у обновљеном животворном облику. Подгорица, у свези с морем а на стјечају толиких ријека, позвана је самим природним положајем својим, да премоном постане расадник културе и цивилизације на тијем заштићенијем крајевима балканскога полуострва.

Но то је све за луду, докле год Црна Гора стоји разграбена са те стране, и докле год чедности турскијех топова са Диноша и Шипчаника зајују на равну Зету и на њен бијер-камен варош Подгорицу.

Докле је год тако, нит ће икад Зета и Подгорица бити оно на што их је сам Бог одредио, нит ће икад на овим странама бити мира и уређеног стања. Ето за ово кратко вријеме од три године имала је влада црногорска толико неприлика са тога неодреденог, отвореног и разграбеног сусједства, које дунује сваке врсте даје слободан пасажорат да чине што им је воља, да краду, пљачкају и убијају, и, ако се не узмаче на овој страни, да умачу без икаквог одговора и казни на ону, гдје нит их ко на одговор узима нит им ко суди. Међу осталијем у прошлом броју овога листа у допису из Подгорице читали смо такав један жалосни случај, гдје је један Турчин једног Црногорца на правди божијој убио и за тијем у Тузе умачао, гдје га сигурно рука правде нигда наћи не ће. А то нит је први нит ће, на жалост, бити пошљедњи случај од те врсте, докле год се у тврдо не уреде наши гранични одношаји с Турском.

Јевровске оне сваком приликом наглашују, да што год раде и предузимају, чини то у име мира и реда а у интересу чојчанске цивилизације. Ми им то потпуно вјерујемо и признајемо да од тијех намјера нема племенитијих и достојнијих.

Но онда молимо их лијепо, да се осврну и на ове крајеве, које више него који други у Јевропи требају да им се поставе услови за трајан мир и добар ред, поред којег би се и овдје по могућству могло радити на општечовјечанским задацима културе и цивилизације.

Ми их молимо да нам буду на руци, да с портом већ један пут стално уредимо ово наше гранично питање, које нас толико тиншти и које толику штету задаје нашим државним и општем материјалним интересима; да га уредимо тако, како ће, без икакве штете по Турску, обезбједити народите народно-економске интересе наше Зете и Подгорице и служити раз-

витку њене трговине зајати, и пољодрјевства, а тијем знатно допринијети, да се на класичном земљишту стародавње Зете, те негданње колијевке старе српске државе, створе услови, без којих се негда замислити заматки развој културе и цивилизације, дакле не да замислити оно за чим ми с Јевропом заједно од свег срца чекамо и тежимо.

Из Уциња.

Скоро ће бити година дана од како је Уциња постао саставним дијелом Црне Горе. За све ово вријеме Уциња је био предмет обилне бриге Њ. Височанства нашег Господара. Да би ово поморско мјесто било унапређено у свајема грањима политичким и економским живота, послат је Војвода С. Поповић за гувернера уцињског да се о свему томе стара, да све локалне интересе проучи и Њ. Височанству повремено рапортира, како би он према томе чинио све могуће да становници Уциња пронађу иза различитог система отоманске управе и до осјете разлику између наше створе правичности и аналитичке расушности турских власти. — Војен том владалачком мишљу наш Господар шаљао је разне комисије да проучају и промјерају земље обрађене, и оне које стоје исплодне, и да се пронађу природне сметје које стају на пут обрађивању великог дијела уцињског поља. Он је шаљао ишњерске комисије да проучавају тропице око нешњивања бара и близина до уцињског поља. Али као најважнију тему задао је г. Сладу ишњеру да проучи могућности и трошкове ово грањена пристаништа било у миди уцињској било у Валдепољкој, која је далеко од Уциња по уре пута.

Пошто је Његово Височанство сабрао све резултате поменутих ишњера, ријешао се да оде лично у Уциња и да се сам о свему увјери. 22. Августа кренуо је Њ. Височанство с Њ. Височанством Кијалићем и Њеном Свјетлости Кијалићем Зорком, и с многобројном пратњом пут Уциња. Према свакидашњем усавршавању срастава да саобраћај постизавају се велика исправљања у простору. Тако су Њичева Височанства за 12 ура стигла с Цетиња у Бар; што до сад ни курир претачки није могао кстаћи. У Бар се ушло без да је већ знао о доласку Њихових Височанства. С тога са сад немамо што рећи о опацијама барског народа. 23. Августа у пет ура у јутро кренула су Њихова Височанства сувим преко Мркојевања и Мокуре пут Уциња. Мало се ко наао проласку Њихових Височанства, али ипак ко је год био чуо да су сишла синај у Бар, трчао је на пут да их види и да им се поклони. Цијела популација махом је мухамеданске вјере од Бара до Уциња. Њихова Височанства заустављали су се код сваке групе сретаоца разговарајући се с њима и запиткивајући их о свијема појединосима њихова стања. Између Мркојевања и области уцињске вржу се од мора до Бојане дугачки ланац брегова Мокуре, која су добро познати од времена преговора о уцињском питању. Они ниски ланац чудновато дијели едеманте, као да су зајамне планине. Мркојевања су старином Срби. Они су задржали језик и многе српске обичаје; а води се, да ишјесу давно прешли у турску вјеру. Код се пак пријеђе Мокуре, нађе се на сасвим страни едемант по језику, вјери и сваему другоме. Уциња се цијелом облашћу некадашње мухамеданске вјере, који не аборе друшћине до арнаути. — Одмах из Мокуре на врх уцињскога поља Војвода Поповић шаљао је на сусрет Њиховим Височанствима са ето уцињских коданика. Од тога часа сретали су Њихова Височанства разноврсни иријори све јешни од дешнет, све патересантији од интересантијег. С једне стране богата природа са свима чаробностима јунак поднебја; дивна долина уцињска окружена висовима, обилена маслинадом и букетима лећених кућа; с друге стране грчине веселота народа, који срета свога гувернера и с одушевљеним узвикоме: „Джано!“ То је можда једина ријеч српска коју тај народ зна, али се видјело да је изговара из свег срца. Уцињани и ако су Арнаути, ипак су врло штеља. Они су по занимању извине поморци, везивање и

трговци. Обично таквоме стадежу нуждан је мирни рад и правича од стране владе под којом су. Сад су пак све то постигли; на је природно да су весели и да је њихово одушевљење истинито. — Од врх поља до вароши народ је стојао на грине и дочекивао свога Господара. Пред вароши среде су Њихова Височанства увије мале општиничке и дашјама: православна и католичка, поред којих су Њихова Височанства с дубоком побожносту клекала на коленима и са сузама шаљала благодарност Богу за његову заштиту у ослобођавању државиштва. Отуда се ушло у варош величану тробојницама нашим као поморска варош, триумфалним каијама, доворовим вијеницама, а с читавом одјекавао је топ, давајући глас цијелој области да долази суверен, пред пут као такав, у пријетљиву варош. Пред гувернерском кућом стојали су јани уцињске школе између којих грања доворовог дрвца пошљивући високе расте ситним цијелијем и доворовим лиштем, с уклоница „Джано!“ Њихова Височанства отполазула су у гувернаторову кућу, а пред вратам застанала су се у кући бившој Али-пашинијој, на тако јавној „Суки“, а сад прозваној „Ратилација“. У вече је било осветљење вароши у града, пристана и свију узвишених мјеста у близости. — Сјутра дан изашла су Њихова Височанства да виде варош. Обишла су све раије, и пошљиву су школу мухамеданску уцињску. На њихово зајче читало је једно дијете куран пренајвијем гласом по обичају турском, али ласитиво дијете разумје да што чита, одговори да не разумје ни једне ријечи, јер је писан на турском језику. Његово Височанство увијер се од учитеља — ове — да се у тој школи не предају писана знања, осим вјеројазковних турских, заповије да се подигне школа и да се пошље учитељ, који ће учити дјecu нужним знањима, тако знањим грањанским, која су неопходна за грањански живот, за поморство и трговину; да дјеча изуче писати, читати и рачунати, једним језиком којим се то лако постича може; уз ту пак школу да остане непоједна школа за учење вјеројазковних правила мухамеданских; јер слобода вјере и вјеројазковних учења остају у свој цијели својој некакута, као с што не би тицало државних и суверених права домовине. Надао такав наредбу Њихова Височанства вратила су се у свој стаи гдје је заказано било пријавити свију корпорација на свију редова жителства. — Најпирјед се је преставило турско свјетство — узема. — Његово Височанство предсредило је узелу свезано и ердљиво обећавајући им помоћ у неправичном разуршеним цијели, у подизању како вјеројазковних тако и грањанских школа. Иза уземе пријавили су грањански кметани, која су веома малобројни били; јер од ето бродова разне величине није се овом приликом нашло само мали број у сусједству Уциња већ крстаре по јадранском и средоземном мору под тробојном заставам црногорском. Њих је Господар ницао да му преставе све међународне тешкоће што наглаше приликом планања по разним морима и да му наложе њихово мишљење о грањеним пристаништима, па да им у првоме учини олакшице, сплављавем трговачких и пловидбених уговора с разним државама, а о другоме да се промисли и да пронађе средства за грањене пристаништа. Иза тога пријавио је трговци, на онда занатлије с којима је аборио о свијема њиховим потребама и начинима подизања трговине и индустрије. Послјеге тога Господар је пријавио главаре свију општина и села цијелог округа уцињскога. А ишјеслјеге прегледао је негу варошке патроде која се у двора ни била поставила, са брадама на зијевој руци мјесто пушака. Његовом Височанству то је пало у очи на је одмах заповиједно да се ортакају баталони чета и да им се издају пушке и муниција као и осталим Црногорцима. Ово је можда једина пријер да се освојеном даје оружје; јер је обичај суд узимати оружје и строго пазити да га на кршном не свију има. Али они пушкани пријер има великог значаја. Господар и његова влада чини све могуће да му освојени народ истом наредбује што је могуће више као и ова што је под владом црногорској од толико стотина година. Народ налета у обилу накљоност владашћеву, свом душом пријави к њему и с највишим пошљерењем пријерује законичности његове, и тако за кратко вријеме била организирана уцињска област

еј, диком. Међу тиме скупштина и многобројна публична бурна аплаудује говорнику и енергично захтева, да Бота кастиви Пресједник утисака, комесар пријети а у скупштини настаје највећи жагор.) У том се појави др. Милосављевић и занеска ријеч.

Он рече у кратко ово: Брћо! Чуо сам говор брата Мије Боте, а ја сада долазим увијено из сједишнице варошког представништва, гдје сам интервенисао градоначелника због дупирањет полицијом провозирањет шкандала на сједу и због данашње забране, да Србајци не стижу ни као публична присутни бити. — Рече даље да му је градоначелник одговорио, да он за своје наредбе нема никакве интрузије од „горе“, него он сам тако „умази закон.“ Очевишно дакле, да он тјера пркос и самовољу и с тога пристаје узприједлог П. Боте са додатком, да се скупштина претин свега жали надлежном министру. — Прима се једногласно и са бурним одобравањем.

И тиме се заврши скупштински рад, пошто се членици захвалише на повјерењу и пошто је скупштина изрекла своју захвалу књижевним глумцима г. г. Томи Јовановићу и Андри Лукићу, који на родоубла амо дођоше, да учествују у позоришној представи, што се приредила у поште омадине. Скупштина се разишла са бурним и одушевљеним усклицима: „Жајела уједињена омладина српска!“

Политички преглед.

Састањак цара руског и немачког у Данцигу стоји и данас још на чеду политичке дискусије цијелага свијета. Састањак је већ био и прошла, но сада тек настаје права мука за политичаре и новинаре, који су прегали да му пронађу уароке и пошљедице и да догуче шта се разговарало и шта се углавном на том састању. То је наравно тешко погодити. Сви се обраћају на званичне и подзваничне листове; они пак, по свом обичају у таквијем приликама, или су са свијем кратки у објашњавању свом или се заматкају у плизит од краја, из којих се ништа поуздано разабрати не може. Руски и немачки званични и подзванични листови тумаче овај састањак тијем, што су оба цара осјетили потребу да личним састањком обнове старо пријатељство које је ваада постојало између носилаца једне и друге династије. Цар Вилхелмо и цар Александар II. наизли су се као рођени браћа и најбољи пријатељи, на како је сада покојни цар Александар само од алковачке руке и нови цар, син његов, сино на пријесту руски, то ваада да се изм љу новог цара и доброго друга његова она обнови старо пријатељство, и због тога су се цареве састали. Иљко састањак, осим тога, служиће још на утврђење општега мира у свијету, јер кад се цареве тако моћнијех и силнијех царевина као што су руска и немачка, међу собом поведе и сложе у најважнијим питањима јевропским и углаве међу собом добро пријатељство, онда ту лежи најпоузданије јемство за општи свијетски мир.

Тако званични и подзванични листови с руске и с немачке стране тумаче овај састањак; не чудновати свијет не хоће да им вјерује и тражи друга објашњења. Тако и пр. кита се: како се овај састањак има тумачити према Аустро-Угарској? Пошто је на име, да између Немачке и Аустро-Угарске постоји савез и

тијесно пријатељство засновано на програму у којем Русија нема никаквога дијела, шта више на програму, за који се каже да је баш нацртан против Русије. Како се сад слаже с тијем, да Немачка преко свога цара и Бисмарка а за дејима Аустро-Угарске ступа у спојаје и преговоре с Русијом? Није ли то договарање с Русијом нацртано баш против Аустро-Угарске?

На то опет одговарају листови званични и подзванични да то никакво не стоји, јер је аустро-угарски двор унапријед извијештек о свему што се знало углавном у Данцигу, и он је пристао на све, јер се све клопи само општег миру. У о сталом, додају исти листови, ае да се ни замислити, да ће немачки цар уговарати што против Аустро-Угарске, с којом Немачка у свезу стоји.

Ни томе не вјерују независни политички кругови, но тумаче овај састањак на свој начин, а највише тако као да је нацртан против Аустро-Угарске и да ће му пошљедица бити то да се развали погодба и савез између Немачке и Аустро-Угарске, а да се углавном нови између Немачке и Русије.

Разумије се, да су ово све саме голе комбинације, које немају никаквога поузданог темела и оснивају се на „важјајким сумњивим претпоставкама. Да састањак овај има политички значај, о том сумње нема; но вагајати сада о могућим пошљедицама тог састањка, било би узалудно. Ваада оставити премецу и најближим догађајима, да то оснијетлае.

О самијем појединостима састањка доносје листови опширне извјештаје. Разумије се, да је састањак био врло срдачан. Оба цара састала су се и поздравила на „Хохенцолерну“ и ту су се за читаво по друг уре разговарали. За тијем су изишли из бродова и отишли у варош Данциг на објед. Цар руски још се на обједу дуго разговарао са Бисмарком. Из тога разговара да су се оба цара; руски је пошао на траг у Петроград, а немачки у Берлин. Значајно је још и то, да руски државник Гарце није пошао с царем него је остао у Данцигу да конвјерише о свезом Бисмарком.

И ако не долази са скијем изненада, ипак је много знаменита вјест која нам ове недеље стиже из Минера; на име вјест о тамошњој војничкој побуни. Како иста телеграм из Капра гласи, 4000 војника су 30 токова окоиколи је налату редовну тражећи да се абаци садашње министарство и да се сазове скупштина главарта. Кедис је на прво пристао, но ово друго не иде му у рачун, и с тога се ништа не јавља за скупштину. Драки се, да је овај догађај потакут са стране и да стоји у свези с општим раствором отоманске царевине, која је у Јевропи нагубила толике земље, а сво сада дође ред да из нагуби и у Африци, почем ће Тунис улити Французи, Триполине Талијани, а Мисир — Инглези. У Мисиру нагубила би порта најмужујанију провинцију.

Из Туниса стижу, крај свет тога што Французи поједина мјеста заузимају и поједице бојеве одржавају, ипак неповољне вјести о стању војске, јер болестине и велике владају, а при том устанак не ће се моћи сматрати за угушен, докле год Француска велику војну силу тамо не пошље. Тако се најјасно сам Густав, који је стигао у Париз, а уз то дошао је још, да ће Француска и наа угушена устанка мо-

Алексе; поцрла те ваша крв а губао се и леб којег смо у табани заједно поарчили! Куд си забегла, црва ти намет? Ма да ти которски суд осуди а сви седам краљева потврдо, све би ти уалуд било доп смо ми два ете жини и Андрија трећи. Не поручујемо ти, но очи те у очи!

Киса. Дајте људи да ја нешто проговорам. Чуо сам од старих људи и од једног светогорца, да кад Бог — нек му је за славу и милост — хоће да кога казни, највише му уагн чамет, а кад хоћет валуди, но ана не што је стадио а још мање грајешико. Никола је по сред тога. Чуј ме Никола! Ти си за твоје зло из домићег у туђе јато улетео, своје заборавно а туђе не прихватио, те ни тамо ни амо. Кад би сва ка одива држила од брата очинство, два би дијела наших љедојка свиједу косу пле ле на очино очинство не имајући ништа од оца наследијати, а браћа би, по свакоме праву, могли сеестрама рећи: „Уди се ето ти дво очинство“. А шта им је од оца остало?

Стара клокча са троје палата; Крајна ваган и седам кашека!

Син је кутво темел, крвна свијећа, вјечна домића чула, брачни цркви и народа, и он удава сеестре ако му се и не ће, закон га неже. А девојка? она није друго но туђа вечер а са сувицу кућу. Је није кедер своју жељу хранила, нек се не жени; ко се удаа у женицу хранила, а се у своје кљуе, тај код нас аје, једек но гори од жене. Јо ли оца сави?

Народо! Та она је као на јеванђеља, а да нијесет наметан мјом људи, но би на себи ни војко до име које носим. Док се нашега старог обичаја будемо држали а Бог ће нам помагати. Не шћене за Никол

рати држати у томошњем цеса ама бар 20.000 војника.

Српски кнез Милаз вратио се ове недеље у Србију. Новине јављају да ће се одмах или његова повратка учинити неке промјене у министарству, подем г. Мијатовић због слабога здравља не може вршити послове двају министарстава; само се не зна које ће министарство г. Мијатовић за себе задржати; да ли министарство финансије или оно иностраних дјела. Осим тога новине јављају, да ће кнез у пратњи министра Гарашића и Новковића путовати по Србији.

Дописи.

БАР, 30. Августа. — 23. овог мјесеца стигли смо одици Николом Височанства Бијаз и Квалкиа, и Везина Сијетлост Квалкиица Зорка, уз пратњу више чиновништва и војске.

На глас да су стигли на приставу Барском, сви смо се од срца обрадовали, знајући да ћемо бити сретља виђети Н. Височанства; али у исто вријеме били смо и жалосни, јер не знајући ништа о његовом доласку, нијесмо се припремили да тако високе госте дочекамо како њима пристаје и како ми од срца жељимо.

У јутру јаво 24 отпутовали су са своим пратњом преко Мркојевића за Угину, гдје су остали до 26. А 26. окт. м. у три сата послје по дне огласи тош с Боудујце да долазе Николом Височанства нарочитим вапором. — Тамам кад се изабја 21 метак из тоша, угледамо нашу рату заставу гдје се вије на вапору у коме су путовали Н. В. са свитом својом.

До неколико минута плаћеше на крају, гдје при самом мору бијаше направљен словодук од мурте, доворике и развог цијења а слуд околу тробојницама оклаен. При врху словодука био је ова натпис: Поадрија мора свамо Господару.

Смле коре, вакицај таласе,
Младо мушкет Господара срети;
Е он руске претиле савире,
Те словодуку кад тај крају зети.

Од словодука с једне и друге стране на до другог великог и дивног словодука, у ком је наше средњих прета с једне стране био лик П. В. Кијала Николе, окружен вајенцем од мурте, доворике, и развог цијења, а с друге стране грб прворорекл испод кога бијаше написано: „Дивапо Никола I. Осободитеља!“ на до куће у којој ће отпочивати Н. В. с једне и друге стране био је велики народ, који се бјеше слегла да поздраве свога Господара. — Вајријед је Н. Височанства поздравило свештерство од све три вјетропосвиједи, аа тим окр. м. г. Вуге Нејовић са одвајашом чиношництвом, иза тога заора се са свакоје стране: „Живео Господар, живео Кијал Никола, живео Кијалица Бијаз Милена!“ Прозајели Господар средином народа, предводио је Мркојевић с једне а Баране с друге стране. Но што их све прегледа, дође пред двор који је за њих одређен, гдје бијаху у реду љаци Српске народне основне школе. Ту изађе један Мухамедиад Ревен Шетитовић и поздрав Господара овјем рјечима:

Добро нам доша, вакицај Кијале,
Свакојет Срба узоре, вадо;
Ах! ми емо срети, сретно нам доша,
На сусрет иде, старо а младо.

Петететни мјета, Барска дужава
Савртам савном, у страх је савла;
Молба ти рута из челок-гора
Тужим је нама слободу даја.

преклонити главу него ону његову гонити, гонимо шугаву оцу из наше чисте горине; нек тражи јевропу с миралом која ће га хранили, а ето му абоката, адемо да видимо шта ће му помоћи.

Ноп. Што сад говориш, Никола? Би рај сокоде што г је од воде. Знади, да је село јаче од мећета, с њиме нема ратовања. Видиш да те некакив грајех над бездњом јамом чаукало, и са својом браћом селанима ваадило; помоли се Богу, проћи се свјетских бесцелости, да туђага туса баје, отрес се себе те лудт мисли и те туђе вјештице влиае; долети у твоје јато и предај се радни; илети котак као ти и отац, да ћеш тако постати прави брат брацки, а куку брату без брата!

Никола шахви на сва она разлагана постаде као мромор. Признаде да је дубоко у безобразуку залатио. Преокрену му се лудост у прави лудки студ а од студа, пред словоко народа, окрену када био главо. „Овако очн преја се јачо нева већ“ вјекере а вапно у бескрајне мисли. „Твој би да нешто проговора, али му се мрак задушио. Читав народ, а шурму Андрија највише, очекивале одговор. Жена му се Марија украла у једној ноћи или сеоцких жена, саврла главу у екал намеђу рука, плаче, суза јој сузу претејече.

Збарн Никола, икучуће кнес. Није народ дошао да тебе гледа, но абори док се није на они исти час догодило оно што се има догодити, а све на твоју а не на нашу душу.

Човек који се боји Бога и који гна црвенице поштење, ласно се дозове памети и окрене правим путем. Одговорио да

До једног савог гла смо ми Србе,
Нека ми етра уз твоје дула;
Вјеромашу првоко, од српског срца
Да те Бог жила, то сваке жила.

У тај час завори се са свакоје стране из три пута: живео! — а љаци отпочеше гјевати кимау Господару. У истом часу поведе се више коло. Мислам да тун није било једне српске душе у којој није срце испуњено од радости, гледајући гдје воде коло они који су заборавили блики ко су и што су, забравили да су Срби, и који су се отрили из недара свете православне цркве.

Но бадава да су забравили с су Срба прави, али им кријеме угушило није српске обичаје, итуру и црване, већ су то неповредимо сачували у оваквој чистоти као и ови Срби који су од постака браћили светиљу вјере, обичаја, вјесме и драге слободу.

Туј свакоје племе имаће своје коло, Барали своје, Туђехали своје, Зупци своје, а Мркојевићи су у три вода играли, јер њих и највише бијаше, особито бијаше дивно виђети кад играше коло на околу. Туј се не црване друге вјесме осим српске; јер су овамо с малим музетком својим Срби од вајтинијека. Особито Мркојевићи плаћу да себе обраћаду, са живости коло и чисте српске вјесме, и аа чуло је како је ово племе сачувало свој српски језик а обичаје, кад су од источне, сјверне и јужне стране ококолеми Арбанасима били.

Мислим одста да чијево српско племе, које је под притвском или за господство пришло мухамедовску вјеру, да није сачувало неповредимо српске обичаје и језик као племе Мркојевића. При свему томе што су сви Мухамеданци, и дан даваз наладу баљаве, славе криво име, светкују све највеће празнике православне у години, зову православниг вола да им свети водичу и освенита масла, дају вајете у православнијем пријаму. Сви су до једнога сачували своја стара вјерошана; тако се она зову: Поповићи, Скавоци, Ристовићи, Перваши, Петровићи, Никољини, Бузовићи и т. д., но о њима другом ју приликама опширно говорити, а сад да пријемем на право.

Н. В. наш узвишени Господар особито је био дирнут цјесмама у српским колома које Мркојевићи вођаху; јер они црвану и играху са оваким одушевљеним каво само може бити, и Господар је одмах послао све своје тјелозренице, вајташе и војводе да с њима заједно играју и црвану. Дивно бијаше виђети гдје даво раздојена браћа сат опет заједно у брачком колу играју. У том тренутку претсело ми је преко ума ова промислет ичвонет српског ширла, сјетак се садашњости и од срца зајевича улађући се у сјајну и велику српску будућност, буде ли само међу нама слогне и брајне дубави и доксмо ли до тога, да се не пита је ли оно Црногорац или Ерицеговац, Боже или Далматинац, Војвођин или Србајци, Бошњак или Старосрб, подем смо сан гране једнога стабла, дјеча једне мајке, кост од једне кости и једна српска крв кроз наше жило тече.

Николом Височанства дирнут вјесмом и играњем нијесу ни мало стали у двору, већ су плаћили да гледају коло и игру дамо нагубљене а сад божијим промислом — челничком мишицом непобједиво борца дои бивене браће. —

Вади основне школе плзли су у реду на крају мора и ту су прелазли розодубне вјесме српске и словенске, с чега особиту плаћу на себе обраћаду; што служи

Никола. Ма што ћете брћо да го ворик? кад сам видам да сам намет нагу; био и да сам агријешко Богу а нама а себе највише наудио окитајући се по свијету; лијеност ме до крајне нужде доверла а туђангина опарила. Ко није агријешко на ови варљиви свијет, ко да не ће? Чуо сам од оних гдје из јеванђеља каже: екоје био некакив блудни син, па во што је све своје распрескао поцрпата се го и бос дома к оцу, а да и ја ка. Ако ми син не може те бити отац, можете но Богу браћа. Ево ме у вашим рукама, тражим од свакога опроштите, а највише од моје табине; примите ме за нашега браћа ако и до заслужујем.

Свак му захвала, и сви једногласно завикаше: Добро нам брате доша. — Шурму Андрија са стричевима и рођацима притрчаше к Николи, изгралише га и издубише, на него и жену му Марију у род поведоше, гдје се за десетак дана у првобитној љубави провјерошише и обичајима даром еспримише.

Николау табина а многа муштиније седлаки по могућности помогоше, а она се предаде домаћој радњи, тако да је кроз мало година прилично своје кмање стекла и свакоме своје дугове подмирио. Уз именови Бог са обдари са два сина и једном кћери. Нема славе вечере до оне с пуд-м етечене, а

Смле тоша к својој кућу,
А бос брата куку доду.

Звј Врховић.

(•Право•).

